

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ТАЪЛИМ, ФАН ВА
ИННОВАЦИЯЛАР ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

“СОЛИҚЛАР ВА СУҒУРТА ИШИ” КАФЕДРАСИ

Кўлёзма ҳуқуқида
УДК: 336.2:334.75

РАХМОНҚУЛОВА ГУЛШАНОЙ ШУХРАТ ҚИЗИ

ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИНИ СОЛИҚЛАР ВОСИТАСИДА
РАҒБАТЛАНТИРИШ МЕХАНИЗМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ
ЙЎНАЛИШЛАРИ

60410200 - “Солиқлар ва солиққа тортиш”
мутахассислиги буйича

Магистр
академик даражасини олиш учун ёзилган

ДИССЕРТАЦИЯ

Илмий раҳбар:

Проф. С.К. Худойкулов

Тошкент-2023

Магистрлик диссертация иши “Солиқлар ва суғурта иши” кафедрасида
дастлабки ҳимоядан ўтган.

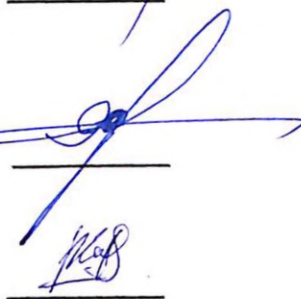
_____ -сонли баённома “ _____ ” _____ 2023 йил.

Кафедра мудири: проф. Б.К. Тухлиев

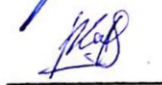
25.05.23

Илмий раҳбар: проф. С.К.Худойкулов

25.05.2023

Талаба: Г.Ш. Раҳмонқулова

25.05.2023

Диссертация «Молия ва бухгалтерия ҳисоби» факултетида 2023-йил « _____ »

_____ № _____ рақам билан рўйхатга олинган.

Декан _____ А.У.Бурханов

ANNOTATION

Effective tax administration also plays an important role in the formation of tax instruments for promoting growth in the sectors of the economy, through which the stability of the tax system is ensured. Improving the system administration and control over the collection of taxes and other mandatory payments the country's budget system increases revenues. In order to increase the practical significance of the scientific work, it was analyzed on the example of the tax administration of the Republic of Uzbekistan and the companies operating, and a special study was carried out on the specifics of development. As a result of the analysis of the topic, the problems related to the stimulation of enterprises through taxes have also been thoroughly studied and we have given our feedback and feedback. In addition, conclusions and suggestions were also given enough future prognosis cases.

Key words: Taxpayer, tax system, entrepreneurship, taxes paid by enterprises, taxation process, tax burden, legal entity, tax payments.

МУНДАРИЖА

Аннотация.....	3
Мундарижа.....	5
Келтирилган жадваллар рўйхати.....	7
Келтирилган расмлар рўйхати.....	8
I. Боб. Кириш.....	9
1.1 Диссертация мавзусининг асосланиши ва унинг долзарблиги.....	9
1.2 Тадқиқот мақсади ва вазифалари.....	12
1.3 Тадқиқотнинг асосий муаммолари ва саволлари.....	12
1.4 Тадқиқот объекти ва предмети.....	13
1.5 Тадқиқот натижаларининг илмий-назарий ва амалий аҳамияти.....	13
1.6 Диссертация таркибининг қисқача тавсифи.....	14
II БОБ. АДАБИЁТЛАР ШАРХИ.....	15
2.1 Кириш.....	15
2.2 Мавзуга оид илмий-назарий қарашлар шархи.....	15
2.3 Мавзуга оид маҳаллий меърий-ҳуқуқий ҳужжатлар шархи.....	20
2.4 Хулоса.....	24
III. БОБ. МЕТОДОЛОГИЯ.....	25
3.1 Тадқиқот дизайни.....	25
3.2 Маълумотларни тўплаш жараёни.....	25
3.3 Таҳлил учун қўланилган усуллар.....	26
3.4 Тадқиқотни ўтказиш учун зарур шароитлар.....	26
3.5 Тадқиқот жараёнида кутилаётган муаммолар ва уларнинг ечими.....	27
3.6 Тадқиқотдан кутилаётган илмий ва амалий натижалар.....	31
IV. БОБ. ТАҲЛИЛ ВА НАТИЖАЛАР.....	33
4.1 Иқтисодиёт тармоқларга молиявий аҳволини яхшилаш инқироз ҳолатларини юмшатиш бўйича солиқларни бўлиб тўлашни тақомиллаштириш йўллари.....	33
4.2 Инвестицияларни жалб қилишни рағбатлантириш учун берилган солиқ имтиёзлари ва уларни баҳолаш механизми.....	54

4.3 Таҳлиллардан олинган натижалар шархи.....	69
V. БОБ. ХУЛОСА.....	86
5.1 Солиқ имтиёзлари ҳисобини юритиш тартибини янада такомиллаштириш хамда имтиёзларидан фойдаланишнинг самарадорлигини баҳолаш методикаси.....	86
5.2 Солиқ имтиёзлари ҳисобини юритиш тартибини янада такомиллаштириш масалалари.....	100
5.3 Тадқиқотнинг асосий таклиф ва тавсиялари.....	112
Фойдаланилган адабиётлар рўйхати.....	116

I БОБ. КИРИШ

Мамлакатимизда охириги йилларда солиқ ислохотларига алоҳида эътибор қаратилиб, солиқ органлари фаолиятини тубдан ислох қилиш, солиқ қонунчилигини соддалаштириш ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб қувватлашга қаратилган ўзгаришлар мунтазам равишда амалга оширилиб келинмоқда. Бу борада мамлакатимиз раҳбари бўлган Шавкат Миромонович Мирзиёев томонидан яқин йиллар давомида қабул қилинаётган фармон ва қарорлар шу жумладан солиқ маъмуриятчилигини ислох қилиш даврида бизнес учун қулай шарт-шароитлар яратиш тўғрисида фармонига¹ кўра солиқ сиёсатини эркинлаштириш, тадбиркорликни ривожлантириш, ижтимоий соҳани рағбатлантириш, солиқ юқини камайтириш ҳамда солиқ маъмурчилигини такомиллаштиришга қаратилаётганлиги алоҳида аҳамиятга эга. Юртимизда солиқ маъмурчилигини такомиллаштириш асосан солиқ тўловчилар ҳамда ҳукумат ўртасидаги солиқ муносабатлари самарадорлиги ва сифатини оширишга қаратилган бўлиб, бу солиқ сиёсатимизнинг асосий йўналишларидан бири ҳисобланади².

Жаҳонда солиқ имтиёзлари йирик ва кичик корхоналар, хусусий тадбиркорлик субъектлари фаолиятини ҳамда жисмоний шахсларнинг реал даромадларини давлат томонидан тартибга солишнинг энг муҳим воситаси ҳисобланади. “Мисли кўрилмаган талаб ва таклиф зарбаларига қарамасдан, дунёнинг кўплаб ҳукуматлари қурашаётган корхоналарни қўллаб-қувватлаш ва хусусий сектор ўсишини рағбатлантириш учун солиқ имтиёзлари пакетларини тақдим этмоқда”³. Бугунги кунда солиқ имтиёзларининг самарадорлигини аниқлаш, унинг давлат бюджетига ва фискал сиёсатига таъсирини баҳолаш каби масалаларнинг мавжудлиги ушбу соҳани

---

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining soliq ma'muriyatchiligini isloh qilish davrida biznes uchun qulay shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida Farmoni, 28.06.2022 yildagi PF-162-son

² A.S.Jo'rayev, U.A. Berdiyeva Soliq Mamurchiligi (o'quv qo'llanma) 12- bet .Toshkent-2022

³ Taxing Times: The Role of Investment Incentives in Economic Recovery and Growth. May 27, 2021. <https://www.worldbank.org/en/events/2021/05/05/taxing-times-the-role-of-incentives-in-economic-recovery-and-growth>